

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben bázhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Viáékra postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A munkásbiztosítás reformja.

(K. Ö.) Munkásviszonyaink távolról sem hasonlíthatók össze sem az osztrák, sem a németországi viszonyokkal, a munkásbiztosítást mégis oly tökéletes módon csináltuk meg, mint az sem Németországban, sem Ausztriában nincs meg. Szociális bölcseségre ez egyáltalában nem vall mert minden törvényes intézménynek csak úgy lehet gyakorlati értéke, ha annak megalkotásánál figyelembe vettük a tényleges viszonyokat. Egyszerűen letörni akarni pedig iparilag előhaladottabb államot, hizeleghet a kodifikátor egyéni hiúságának, de nem szolgálja a közérdeket.

Munkásbiztosítási törvényünknel csakhamar azt kellett tapasztalnunk, hogy túllőttünk vele a célon. Ideális állapotot akartunk az autonómiával és a paritással megteremteni és a mi belőle kifejlődött, az a legnagyobb önkény lett a központi szerv igazgatásánál. A paritás lehetővé tette, hogy az intézményt a szociáldemokraták ragadták hatalmukba és a központi szerv vezetéséből teljesen kizárták a munkaadókat. Akik az igazgatás élére kerültek, a szociáldemokrata párt-

nak lehetnek hü és megbízható emberei, de semmiesetre sem alkalmasak arra, hogy országos intézményt igazgassanak. Már csak azért sem, mert nincs megfelelő képzettségük és a pártfegyelem révén ki van zárva, hogy valamely ügyet ne a párt szempontjából bíráljanak meg.

Ugy ez, valamint a körülmény, hogy a központi szerv egyoldalúsága miatt a kerületi pénztárak is rosszul működtek, megérlette a munkásbiztosítás reformjának gondolatát és szükségességét.

A reform alap gondolata, mint azt a kereskedelmi államtitkár a Szegeden megtartott munkásbiztosító pénztár székházavató ünnepélyén kifejtette, abban csucsodik ki, hogy mindenki, a ki a pénztárnál van alkalmazva, tehát egy oly paritásos intézménynél, melyet munkaadó és munkás tart fenn, az semminemű munkaadó vagy munkásszervezetnek, vagy politikai irányzatnak agitátora és szervezője nem lehet. Az alkalmazottnak a nemzet iránti hűségét és a haza iránti szeretetét kell életcéljául tekintenie.

Vagyis amit fennebb mondottunk. A munkáspénztárt nem lehet kiszolgáltatni egyes politikai, vagy szociális törekvéseknek, még kevésbé nemzetközi célok-

nak, mert a munkáspénztárnak oly intézménynek kell lennie, mely a munkásosztály anyagi és erkölcsi javát szolgálja. Semmi egyébnek. A mi nem azt a célt szolgálja, az kebeléből ki van zárva.

A munkásosztálynak természetes joga van ahhoz, hogy az állam betegség, vagy baleset esetén róla gondoskodjék. Amikor tehát intézményesen gondoskodtunk a munkás sorsának biztosításáról, nemcsak a humanizmus követelésének, hanem a munkásosztály jogos érdekeinek is eleget tettünk. Viszont azonban nem lehet megtűrni azt a lehetetlen állapotot, hogy az állam és a munkaadók pénzén fenntartott intézmény a szociáldemokrata munkáspárt hatalmi érdekeit szolgálja. Szívesen megengedjük azt, hogy a termelés biztosításához és gyarapításához a tőke és munka együttes működése szükséges. De ha ezt a célt el akarjuk érni, akkor harmoniában kell lennie a tőke és munka működésének. Nem lehet azonban a kettő között harmónia, ha oly fontos intézmény, mint a munkásbiztosítási pénztár, folyton panaszra ad okot.

A paritás ne legyen csupán a papíron, hanem legyen meg tényleg.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mézeshetek.

Írta: Bacsi Ida.

— Mária! . . .
— Parancsolsz, édesem?
— Kérlek, jöjj el már onnan az ablaktól!
— Mindjárt édesem; azonnal melletted leszek. Engedd, hadd gyönyörködjem még egy pillanatig a sugárzó égben, a fénylő lámpasorban, mely mint egy hosszú arany sugarú tükröződik vissza a folyó felszínén.
— Jöjj Mária, siess! Ugy érzem, ismét elfogott a láz, fázom! . . .
A nő ég felé emelte szép szemeit, — titokban letörölte az arcán végigpergő könnyeit és leült a zsámolyra férje lábaihoz.
— Nem vagy már olyan fáradt? Nem gyötör már annyira a köhögés? — kérdezte Mária aggódva, mialatt Giovanni hosszú, sovány ujjaival, szép, szőke fűrtelével játszadozott.
— Ma könnyebben lélekzem, és ha te mellettem vagy, mindig nagyon jól érzem magamat. Igéred meg, hogy sohase leszek terhedre, hogy mindig szeretni fogsz.

— Minek az ígéret, Giovanni? Két hét óta barátod, hü társad és hitvesed vagyok és tudom, szivemben érzem, mi a kötelességem!

— Oh! Mária, ha tudnád . . .

Diszkrét kopogás hallatszott az ajtón.

A szolgáló gyertyát hozott, a szekrényre helyezte és miután az asztalt is rendbehozta, mely mnghajlással »jó éjt« kívánva, távozott.

A gyertya halvány fénye világította meg az új házakat. Az ifjú halvány nő, ezüsttel átszótt kínai crépe-pongylójában rendkívül elegáns volt. Nem tökéletes szépség; de karcsu, lönge termete mindenkiben vágyat ébresztett, érzelmeket kelthetett volna. Vállára omló, gyermekes, szőke fűrtelével, álmag, mély, fekete szemeivel az angyal és ördög látszott benne egyesülni. Több volt már a leánytól, — de még nem egészen asszony. A férj, ki tetetlenül ült karosszékeiben, a meghalt Jézusra emlékeztetett, mint a spanyol iskola szokta festeni. Arca sárga, sovány, beesett; fekeje haja a homlokához tapadt — csak a szemeiben lobogott még az élet lángja, a szerelem és késégbeesés sajátos vegyülete. Ezek a szemek akkor is beszéltek helyette, mikor cserepes ajkai szólani nem tudtak.

— Mária! — így szólt meg ismét izgatottságtól remegő hangon. — Mária, sohase gondoltál még arra, milyen keserű mézesheteket élünk mi át?

— Nem értelek — mondta a nő, gyöngéden pirulva.

— Igyekszem hát értelmesebben beszélni. Egyek lettünk és szokás szerint nászutazásra kellett volna mennünk. Es most, már egy hét óta itt vagyunk a rideg szállodai szobában és evéssel, olvasással és alvással töltjük az időnket. Ki se mozdultunk még innen. Én az egész napomat a karosszékeimben fekve töltöm, te pedig szegényke himezel, miközben azokat a dalokat dudolod, melyeket én nagyon szeretek hallani. Légy őszinte, valld be, hogy ez természetellenes állapot?!
Mária megragadta férjének láztól égő kezeit.

— Természetellenesnek akkor találnám, ha te, édes, egészséges volnál; de hiszen tudod, hogy én bizonyos csekélységekért . . .

— Csekélységekért! . . . Mond csak drágám, — kérdezte Giovanni hirtelen, határozott hangon: — hiszed te, hogy azt, akit szeretünk, jogunk van megcsalni?
— Is enem! Milyen érdes kifejezések!

— mondta a nő erőltetett mosollyal. — Bizo-

WIKUS

CZUKRÁSZATA és
CSOKOLÁDE GYÁRI LERAKATA
NAGYVÁRAD.
FEKETE SAS PASSAGEABAN.

TELEFON 763.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 24.

Az ülésen *Fusth Gyula* elnököl.
Szász Zsombor, mint az igazságügyi bizottság előadója, két nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről terjeszt be jelentést. Az interpellációskönyvbe *Beniczky Ödön* (a főváros területén uralkodó beraktározási uszora és házbéruzsora dolgában.)

Bozóky Árpád az osztrák pénzügyminiszternek a bankközösség mellett elfoglalt álláspontja miatt, *Mezőfi Vilmos* a szerb háborús veszedelem ügyben, *Kovács János* árvizszabályozási kérdések miatt jegyezték be interpellációkat.

Ezután az ujonclétszám megállapításáról szóló javaslatot szavazták meg harmadik olvasásban.

Az ujoncjavaslat.

Moskovitz Iván a véderőbizottság előadója elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Farkasházy Zsigmond: A honvédelmi miniszter nem tájékozhatta a Házat a készülő katonai reformokról. Ez lehetetlen állapot, mert mindenki tudja, hogy a katonai kérdések előbb-utóbb napirendre kerülnek. Ausztriában másképp van. Ott a Landwehr miniszter a legutóbbi ujoncvita alkalmával is részletes katonai programot fejtett ki.

Nem az a parlamentárizmus, ha tiztől háromig itt maradunk s beszélünk. A kormányt kell arra szorítanunk, hogy minden kérdésben folyton tájékoztassa a nemzetet. A bankkérdésben is egészen tájékoztatlanok vagyunk.

Elnök figyelmeztet arra, hogy most nem a bankkérdés van napirenden.

Nagy György: Elég baj az! Elég szomorú! *Elnök*: Ez a képviselőház határozata!

Farkasházy Zsigmond felsorolja a kormány bűnlajstromát. Bizalmatlan a kormány iránt, mert nem teljesítette a paktumban vallott kötelezettségeit.

Elnök: A paktum még kevésbé van napirenden, mint a bankkérdés!

Farkasházy Zsigmond: Bizalmatlanságomat okolom meg.

Elnök: Senki sem adott be bizalmatlansági indítványt! Csak az ujoncmegajánlásról szóló javaslatról beszélhet a képviselő ur.

nyos esetekben megengedhetőnek tartom; olyan esetekben, mikor a család szerelmünk bizonyítékul szolgál.

Giovanni tagadólag intett fejével.

— Nem, édesem; minden család tilos. Néha, egyes esetekben a tulnagyszendélyesség mentheti, de sohase igazolhatja...

Lázás homlokát a tenyerébe rejtette.

Mária felemelkedett átölelte és a beteg fejét anyai gyöngédséggel a keblére vonta.

— Nos, halljuk — így szóló lágyan, édesen, mint a bugó gerle, — mondd el, mivel csaltál meg engem, drága betegem?

— Szüleid sohase engedték volna, hogy te a szegény, csekélyfizetésű kishivatalnok neje légy... de én szerettelek, mélyen, igazán és bírn akartalak...

— Nos?

— Bocsás meg, kedves barátnóm, — bocsás meg drága hitvesem! Szegény vagyok! Az a póték, melyet nagybátyámtól, a kormányzótól havonként kilátásba helyeztem — csak mese volt... Szerettelek... ámitottalak... megcsaltalak...

— Nem csaltál meg, mert mindent tudtam, — így szóló és hangjában végtelen szerelem és gyöngédség zengett.

— Hogyan? Te tudtad, hogy kínos, áldozatot követelő, nélkülözésekkel telt élet vár rád oldalam mellett és mégis az enyém lettél?

— Mert szerettelek és most is nagyon szeretlek!

— Köszönöm! — kiáltotta *Giovanni* lelke-

Farkasházy Zsigmond: Szó nélkül leül. (Zaj.) Felkiáltások a balpárton: Nem járja! Ez nem szólásszabadság!

Ezután *Nagy György* állott fel szólásra. Azt kérde, hogy nem bizalmi kérdés-e az ujoncjavaslat?

Elnök figyelmezteti, hogy az elnöki tekintélyt nem lehet bírálni.

Nagy György előterjeszti határozati javaslatát, mely szerint az önálló bank intézményes biztosítása nélkül a törvényhozás ne adjon ujoncot. Ezután a katonai tulkapásokról beszél. A nazarénusokat megkínózzák és gonosztevőknek bélyegzik vallási feltogásuk miatt.

Szünet után

Nagy György határozati javaslatot nyújt be, melyben a javaslatnak a tárgyalásról való levételét kéri, addig, míg a bank-ügy le nem lesz tárgyalva.

Bozóky Árpád kéri a radikális szerbeket, hogy lépjenek ki a nemzetiségiek közül és csatlakozzanak a balpárthoz. A tárgytól való eltérés megengedését kéri a Háztól, amit nem teljesítenek. Erre kéri a határozatképesség megállapítását.

Kiderül, hogy csak 87 képviselő van jelen. Az elnök felfüggeszti tíz percre az ülést.

Szünet után *Návay Lajos* elnököl. A vitát berekeszti s az interpellációkra kerül a sor. Választ senki sem kapott.

Az ülés 3 órakor ért véget.

Politikai helyzet.

A Kossuth audenciájáról szóló összes félhivatalos és magánjelentések abban csucosodtak ki, hogy a kihallgatáson a bankkérdésben semmiféle irányban se történt döntés. Az audencia a politikai helyzetben tehát nem idézett elő változást, habár Kossuthnak kijelentései bizonyos optimista irányzatnak nyitottak tért. Kossuth jó impressziókkal jött ki a királytól és banktervezetével jó benyomást keltett az osztrák minisztereknél, akik megígérték, hogy a tervezetet alapos tanulmány tárgyává teszik.

Kossuth bécsi útjának tehát megvan az az egy eredménye, hogy a banktárgyalások most már haladéktalanul kezdetüket fogják venni.

sülten, mialatt *Mária* kezét csókjaiban és könnyeiben fürösztette. — De még nagyobb bűn is terheli a lelkemet, borzasztóbb, mint gondolnád...

— Az Istenért, nyugodjál meg *Giovanni*!

— Engedd, hogy beszéljek... addig, míg erőm van hozzá... Nem volt jogom a nőszüléshez, mert tudtam, hogy tüdővésztes vagyok...

— Én is tudtam, hogy beteg vagy.

Giovanni még sápadtabb lett és remegve felállt.

— Ki árulta el neked?

— Az orvosod!

— Es te mégis...

— Ismétlem, szerettelek és most is nagyon szeretlek!

— *Mária*! hitvesem!

— És meg is gyógyítalak, tudod? Érted? Gondos ápolásom, örökös szerelmem legyőzi bajodat. Én leszek ezentúl az orvosod, mondd, akard?

A szegény beteg csak zokogott és könyeztet, ez volt a válasza.

— Dolgozni fogok érted, éretted.

— *Mária*!

— Oh, én sok mindent tanultam, sok mindent tudok; írni, zongorázni, festeni, veleneci minta szerint csipkét hímézni... sok pénzt keresek majd ezzel... De ne tudja meg soha senki és szülőim csak higgyék, hogy mindent a kormányzó bácsitól kapunk.

Ezek a tárgyalások előreláthatólag hosszúra fognak nyúlni, úgy, hogy a bankkérdésben jelentősebb mozzanat most már csak hónapok múlva lesz várható.

Különben is a külügyi helyzet teljesen háttérbe szorította a bankkérdést, melynek megoldása most már éppen nem mutatkozik sürgősnek. A királynak és a kormányoknak most a külügyi helyzet okoz súlyos gondokat és Kossuth a jó impressziók mellett azt is megláthatta Bécsben, hogy ott most nem igen lehet érdeklődést kelteni a bankkérdés iránt. Meg is mondotta ezt Kossuth az ő szűkebb körzeteinek és a kormány német félhivatalosa siet ma kijelenteni, hogy Kossuth a jó impressziókat nem a bankkérdésre, hanem a király által való kegyes fogadtatására értette.

Mi úgy látjuk, hogy a helyzet úgy kifelé, mint befelé, rövidesen úgy fog alakulni, hogy a bankkérdésről kis idő múlva senki se fog beszélni. Az események teljesen háttérbe fogják szorítani. Annyi bizonyos, hogy ez a kérdés a közvéleményben egyáltalában nem vert gyökeret és még kevésbé tudott lelkesedést kelteni.

A folyosón ma erősen beszéltek ismét a fuzioról. *Wekerle* és *Günther* miniszterek is résztvesznek a folyosói beszélgetésekben, de tartózkodnak minden nyilatkozattól. Csak azt sejtetik meg a függetlenségi képviselőkkel, hogy a király hajlandó a magyar kívánságok teljesítésére, de előzetes feltétlenül a jövőre nézve, az egységes többségi program teremtését állítja oda. Ez az egységesség pedig — nem a 48 jegyében valósulhat meg...

A balkáni események.

A készülő háború.

London, febr. 24. A Daily Mail bizvást reméli, hogy sikerül a békét fenntartani. Először is *Nika* montenegrói fejedelem, kit a szerbek háború esetén annak vezetésével biznának meg, szavát adta, hogy befogja várni az

És az áldott teremtés nevetett, kacagott, pedig a zokogás fojtogatta...

Giovanni pedig ettől az estétől kezdve sokkal jobban érezte magát...

Másnap a tó partján egy boldog ifju párt láttak suttogva, karöltve andalogni...

Flórencbe visszatérve, a Porta Romana mögött levő csendes kis fészékbe költöztek, alig két lépésnyire a Viale Dei Colliól. *Giovanni* néhány napig megkísérelte a hivatalba menést, de mindig olyan fáradtan, erőtlenül tért meg, hogy végre az orvos rendeltére az ágyban kellett maradnia.

Mária a megtettesült lemondás és áldozatkészség volt. A fiatal, szép és élénk asszony megfélekedett ifjuságáról, elhanyagolta szépségét, megfékezte idegesen izzó vérmérséklete ösztönét és teljesen a beteg ápolásának szentelte életét.

Öltöztette, örködött felette, a legizletesebb ételekkel táplálta; felvidította dalaival, melyek a legszebb, legboldogabb napok emlékeit varázsolták vissza emlékezetébe. Apró kézimunkáival szerzett pénzen megtöltötte szobáját edességekkel virágokkal és mind olyan drága csecsebecsékkel, amikben a betegek gyermekes örömeiket lelik.

Mindhiába! A betegség óriási léptekkel haladt előre... Egy gyönyörű nyári éjszakán, mikor a redőnyön behatoló holdvilág ezüstös fényvel vonta be a hálószobát, *Giovanni* hirtelen felriadt álmából... Lélekzete elállt...

európai konferenciát, másodszor pedig báró Aehrenthalnak március végén, amikor a szerb kereskedelmi szerződés lejár, alkalma lesz arra, hogy Szerbiának a vámokra vonatkozólag engedményeket tegyen és megadja Szerbiának azt a jogot, hogy termelvényeit lepecsételt vagonokban a monarchia vasutain a tengerparthoz szállítsa. De még nincs meg a praktikus alap a tárgyalások megindítására. Az összes Szerbia és Montenegró által támasztott területi követelések teljesen ki vannak zárva és ebben a tekintetben ezt a két szláv államot az irántuk barátságos érzülettel viseltető hatalmak sem bátorítják. Anglia tovább is a béke érdekében fog dolgozni és erre irányuló törekvéseinek Oroszország is világos jeleit adta, de fáradozásait, sajnos, az Aehrenthal és Isvolszki közötti ellenszenv megbénítja.

Az annektáció kérdése dumában.

Berlin, febr. 23. A Berl. Tgbl. jelenti Pétervárról: Gróf Bobizinszki tegnap a dumában kijelentette, hogy a háznak még egy be nem váltott váltója van az Ausztria-Magyarországgal összefüggő kérdésekről, melyet most be kell váltani. A képviselő most ezzel a Bosznia és Hercegovina annektációjának nyilvános megbeszélésének eltiltása miatt beadott interpellációnak nem lesz, mert Izvolszkinak az álláspontja, hogy a Duma balkáni kérdéssről Oroszországban szívetlenül áll és nem tekinthető az orosz nép véleménye kifejezőjének.

Belgrád, febr. 24. A skupstina ujjában 33 millió dinárt szavazott meg fegyverkezési költségekre.

Pilótákat rendeltek.

A hadügyi kormány sürgős megrendelést tett a budapesti Gregersen-cégnél pilóták szállítására. A gyárban éjjel-nappal, még vasárnapon is dolgoztak, hogy a határidőhöz kötött megrendelést teljesíthessék.

Máriát akarta szólítani, aki mellette elaludt, de képtelen volt rá, a torka kiszáradt, mellette zihált és ajkai megtagadták a szolgálatot. Kinyújtotta sovány, aszott kezét . . . tapogatózva megtalálta a hófehér párnákon nyugvó szőke fürtöket . . . és boldogon mosolygott . . .

Reggelre ugyanazon helyzeiben találták . . . sápadtan . . . hidegen . . . mosolyogva . . .

*

Mária nem sirt, — nem zokogott, — nem jajgatott. A vigasztalására érkezett barátok és rokonok kétségbeesés nélkül, sóhaj és panasz nélkül fogadta . . . Az utolsó teendőket mind maga végezte; nem engedte, hogy idegen kéz megérintse és a szegény, forrón szeretett halottat megszenteltetésére . . .

De mikor látta, hogy a koporsót megemelelik . . . mikor látta, hogy a kistemplom mögött eltűnik a menet és elviszik drága halottját arra az utra, honnan nincs többé visszatérés . . . szülőihez fordult, átölelte őket és remegő hangon így szólott:

— Vezessetek el innen!

— Ilyenek valamennyien! — rikácsolta boszankodva egy csunya, nagyorru vén banya, akit a kíváncsiság hozott csak a temetésre.

— Ilyenek, ezek a fiatal özvegyek valamennyien! Nincs szívük — még egy hitvány könyök sincs! Bezzeg, mikor az én boldogult uram, — az Isten nyugtassa, — meghalt, én öt napig görcsökben feküdtem. Igaz, hogy az én uram naponként hét lírát keresett, de ez a göthös, — heptikás . . .

Háboru előtt.

Forgách gróf belgrádi követünk szabadságon. Még pedig nyolcnapos szabadságon van. Ami azt jelenti, hogy a bécsi külügyi kormány nyolcnapi gondolkodási időt enged még Szerbiának s nyolc nap leteltével vagy visszarendeli állomáshelyére a követet, ami békét jelent, vagy bizonytalan időre meghosszabbítja a követ szabadságát: ami egyet jelent a hadiellenettel. A háboru közelsége mellett szól Schönaich báró közös hadügyminiszter látogatása Kossuth Ferencnél tegnap. Nem a bankügyről esett szó közöttük. Ez Schönaichnak a legkisebb gondja Hanem szó volt az ujoncjavaslatról. A közös hadügyminiszter a javaslatok sürgős elintézését kérte a függetlenségi párt vezérével, hivatkozással a külügyi nagy bonyodalmakra. A háborura való készülődésnek különben igen sok a bizonyossága.

Ami huszonnégy órával azelőtt még lehetetlennek látszott, az ma délután megtörtént. Egy koalíciós miniszterium létesült és helyet foglal a kabinetben minden párt, illetőleg a pártok vezéréfiai. A Novakovics-kabinet megalakulása egyben jelenti azt is, hogy Szerbia fölismerte a politikai helyzetet. Az új miniszterium létrejöttét nem előzték meg hosszas tárgyalások, ugyszólván éjjelen át jött az egész alakulás, amiben főrészes Pasics Nikola, akit viszont az orosz követ, Sergejew ösztökölt.

Politikai körökben a Novakovics-féle koalíciós miniszteriumot »háborus miniszteriumnak« keresztelték el és mindenki meg van róla győződve Belgrádban, hogy ez a kormány erélyesen dolgozik majd azon, hogy a külügyi kérdéseket mihamarább megoldja.

A jelen miniszteriumnak egyébiránt csak átmeneti jellege van és mihelyt Ausztria-Magyarország és Szerbia között a függő kérdések valamilyen módon meg lesznek oldva, a kabinet visszalép. A nép örül nagyon új kabinetjének és ez az öröm csak fokozza a háborus kedvét.

Diplomáciai körökben az új koalíciós miniszteriumnak nagy jelentőséget tulajdonítanak, de különben azon a nézeten vagyunk, hogy a helyzet sulya ezidőszert nem Belgrádban, hanem Bécsben, illetőleg Pétervárott van.

Klobucsár fővezér.

Az »Ujság« híre szerint háboru esete Klobucsár tábornaszernagyot, a honvédség főparancsnokát bizzák meg háboru esetén a hadsereg fővezérletével.

Hadtestek mozgósítása.

Bécs, febr. 24. Az »Austria« lap tudósító müncheni távirata szerint az »Augsburger Postzeitung« a legnagyobb centumpárti lap, azt jelenti, hogy a 15. (szerajevói), a 13. (zágrábi), a 7. (temesvári) és a 9. (josefstadi) hadtest mozgósítási parancsot kapott s a mozgósítás március 1-ére várható. A 12. (nagysebzeni) és a 3. (gráci és trieszti) hadtestet március 10-ikére fogják mozgósítani.

Szerb terroristák Horvátországban.

Zágráb, febr. 23. Egy idő óta Horvátországban és Szlavóniában gyanus emberek járnak-kelnek és izgatnak a monarchia ellen. Bosznagradszkába Szerbiában gyártott bombákat hoztak. Egy Bilbija nevű könyvvezetőt le-

tartóztattak, mert azzal fenyegetőzött, hogy bombamerényletet követ el a horvát bán ellen. A nagyszerb propaganda ügyében tartandó vég-tárgyalásra minden óvintézkedést megtettek, mert híre jár, hogy a szerbiai küldöttek merényletet terveznek. Egy belgrádi szerb embert letartóztattak, mert merényletet követett el a kappelai polgármester ellen.

London, február 24. Az itteni diplomáciai körök nem látják a helyzetet oly veszedelmesnek, mint a Kontinensen s a mai reggeli lapok visszatükröztetik azt a felfogást, hogy a válság megoldásának módját meg fogják találni. Így például a Daily Mail ma ezzel a címmel: Miért valószínűtlen a háboru? ezt az optimisztikus felfogást azzal okolja meg, hogy az európai diplomatáknak az utóbbi hónapokban már sikerült Bosznia és Hercegovina annektációjának, a keleti vasutak szekvesztrálásának és Bulgária függetlenségének kérdését békésen elintézni és hogy a sokkal kevésbé veszedelmes szerb kérdést is már legközelebb annyival inkább meg fogják oldani, mert Nikita fejedelem, a ki Szerbiának spiritusz rektora, megígérte, hogy minden körülmények között megvárja a konferencia eredményét. Ugyanily értelemben nyilatkozik a Times is, a melynek Pétervárról az táviratozzák, hogy a birodalmi дума szlavofil tagjai Hobrinszki gróffal élükön Szerbia iránt való szimpátiájuk mellett is határozottan tagadják az Ausztria és Magyarország irányában való támadó szándékot.

London, febr. 24. Pétervárról jelentik, hogy Ferdinánd király néhány nappal elhalasztotta elutazását, mert meg akarta várni Malinov bolgár miniszterelnöknek az új-török külügyminiszternek, Rifad basának megérkezését. Az utóbbi számára a pétervári török nagykövetségben lakást rendeztek be. Malinov és Rifad basa Izvolszky jelenlétében fognak tanácskozni a török-bolgár differenciák elintézéséről.

Róma, febr. 24. Diplomáciai körökből jelentik, hogy oroszország még eddig nem tett lépést arra nézve, hogy a hatalmak együttesen járjanak el Belgrádban és Bécsben. Meglehet, hogy a pétervári kabinetnek eredetileg ez volt a szándéka, de csakhamar belátta, hogy Németországot, Olaszországot és Franciaországot nem tudja megnyerni e terv számára.

Titkos szociálista egyesület Ermihályfalván.

A sok elszórtan lévő nemzetközi szociálista egyesületek ma már alaposan megtépázott nimbuszal állanak, ahol ugyan állnak. A nép, melynek keservesen keresett filléreiből minden ellenszolgáltatás nélkül egész sereg ingyenélő tartotta fenn magát, ma már világosabban kezd látni és nem engedi magát orránál fogva vezetni. A kényelmes megélhetést veszélyeztetve látó agitátorok most tartanak a szalmaszál után való kapkodásnál.

Minden eszközt és módot megragadnak, hogy megtépázott tekintélyüket kicorrigálják és a nép előtt ismét felfújják a szétpattant szapanbuborékokat. Vannak helyek, ahol ezt a manipulációt nem veszik észre, de a hatóság, ahol csak neszt vesz, azonnal segítségére siet a népek és kiirtja a konkolyt.

Ilyen báránybőrbe bujtatott farkas szerepét akarta játszani az érmihályfalvai szocialista agitátor kar is. Tudták ugyanis, hogy ha nyíltan lépnek fel eszméik káros hirdetésével, ekkor még a legutolsó suszterinas is kineveti már őket, azért ők a földmivelőkre vetették ki hálójukat és megalakították az *Érmihályfalvai Olvasókört*.

A körnek elég szép számu tagja volt. A tagok azonban mindannyian analfabéták és egy betűt sem tudnak olvasni. Az olvasó körnek nem is az volt a célja, hogy a tagjai ott olvaszanak, vagy ott a kulturát szívjanak magukba, hanem hogy egy-két agitátor maszlagot szórhasson el simán észrevétlenül a tagok között s majd annak idején leszedhessék a gyümölcsöket.

A körben történni szokott összejövetelek alkalmával a tagok mint a jó iskolás gyermekek körül ülték az asztalt és egy agitátor magyarázta nekik a betűt. Ez a magyarázat a Szabadszó meg Népszava című újságokból történt. Az agitátor természetesen még megfelelő kommentárokkal is kísérte a felolvasásokat, amit mohón szívtak magukba a mit sem sejtő földmunkások.

Ez a művelet eleinte nagy csendben minden különös következmények nélkül történt. Később azonban az olvasókör olvasni nem tudó tagjai megjelentek a szomszédos szocialista gyűléseken, sőt ők maguk is hozattak le a fővárosból szónokokat. — Ekkor már meg volt mételvezve a munkásnép és köztük az eddigi elégedetlenséget elégedetlenség, nyugtalanság váltotta fel. Ez a tünet már olyan dolog, mely megkívánja, hogy a közönség érdekéből kiirtassék és a hatóság gondoskodjék az illető agitátorok ártalmatlanná tétele iránt.

Az érmihályfalvai előjáróság, látva azt, hogy a szelid Olvasókör köpenye alatt veszedelmes tüzfészek lappang, azonnal megtette a kör feloszlátása iránt az intézkedéseit. Hogy a kör még a mai nap sincsen feloszlátva, az egyedül az érmihályfalvai főszolgabíró mulik.

Hódossy Imre meghalt.

Hódossy Imre, az ismert kiváló politikus ügyvéd, a budapesti ügyvédi kamara tiszteletbeli elnöke, az Országos Központi Takarékpénztár elnök-igazgatója, volt országgyűlési képviselő tegnap reggel 8 órakor meghalt. Az elhunyt vasszerkezettű és óriási munkaerejű volt, 1900 óta betegeskedett. Ekkor bélbajt kapott és másfél évig súlyos beteg volt. Ebből ugyan kigyógyult, de régi erejét azóta sem nyerte vissza. Mult ősszel influenzát kapott és hónapokon át betegeskedett. Orvosai tanácsára délvidékre utazott, ez az utazás azonban fátumszerű volt, mert december 25-én este érkezett meg Taorminába, amely Messinától 40 kilométerre van és 27-én reggel az ismert iszonyu földrengés rombadöntötte az egész környéket. Taormina ugyan megmenekült a katasztrófától, a földrengést azonban itt is erősen érezték. Hódossyék a földrengés után hazajöttek. A legközelebbi vasútállomásig — 56 kilométert kocsin kellett menni, innen pedig messinai sebesülteket szállító vonatra ül, majd Palermóban hajóra szállt. A tengeren ép ekkor óriási vihar dühöngött. Így azután Rómába teljesen elcsigázva és súlyos betegen érkezett. Hódossynak az volt a kívánsága, hogy minél előbb szállítsák haza. Itthon azonban már nem nyerte vissza egészségét, na pok óta alig táplálkozott, míg tegnap reggel végelgyengülésben meghalt.

Az elhunyt közéletünknek egyik legkiválóbb és mindenestre egyik legüszteletreméltóbb tagja volt. Sáros megyei nemesi családból származott és saját erejéből küzdötte fel magát,

mint ügyvéd és mint politikus kimagasló állásra. Legjellemzőbb vonása az óriási akarat-erő és munkabírás és a kiváló jellemnek a végtelenségig vitt puritánsága. Ideálja volt a jogvédőnek, aki csakis tiszta és igazságos ügyeknek szentelte munkáját és akinél anyagi érdek mindig csak másodrendű volt.

Mint politikus is a legnagyobb önzetlenséggel szolgálta nemzetét. Már 30 éves korában képviselte a sáros megyei Kiszzeben kerületét és ezt a kerületet egytolytában 36 évig képviselte. Eredetileg a régi Deák-párthoz tartozott és a kormánypartból 1878-ban a boszniai okkupáció miatt lépett ki. — Azt mondta ugyanis, a salav elemek szaporítása a monarchiában veszedelmes és Magyarország érdeke ellen van. És hogy mennyire igazságos volt, azt a mostani események bizonyítják. Hódossy később az Apponyi-párthoz tartozott, majd a nagy fuzió idején ő is a szabadelvű pártba lépett. Még fiatal korában kiálták meg az igazságügyi tárcával, amelyet azóta is többször felajánlottak neki. A beavatottak tudják azt is, hogy egy igen kritikus időpontban kabinetalkításra is kapott felszólítást. Hódossy azonban ezt sem fogadta el. Semmiféle kicsinyes hiúság nem fért természetéhez. Nagyszabású, előkelő gondolkozású férfi volt.

Az elhunytat neje, született *Piller Anna*, Sáros megye néhai alispánjának leánya és négy gyermeke: özv. *Pulszky Gézáné*, *Pecky Józsefné* min. tanácsos neje, dr. *Hódossy Gedeon* rendőr főorvos és dr. *Hódossy Sándor* ügyvéd és kiterjedt rokonsága gyászolja.

A temetés pénteken lesz.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Február 28. Nagyvárad Takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órakor.

Márc. 4. Farkas Edith előadása d. u. 5 órakor jogakadémián.

Március 7. A Kath. Kör közgyűlése Palotay emlékünnepére d. e. 11 óra.

Márc. 18. A kath. kör. bőjti estéje d. u. 6 órakor a jogakadémián.

Ápr. 1. A kath. kör bőjti estéje d. u. 6 órakor a jogakadémián.

Ápr. 15. A kath. kör hangversenye d. u. 6 órakor a főgymnáziumban.

* **A jogügyi bizottság ülése.** A jogügyi bizottság 26-án délután 3 órakor ülést tart, melynek tárgysorozata a következőkben állapított meg: A Rimánóczy-féle alapítványi oklevel ügye. A bejelentő-hivatal szabályrendelete. Egy lakásügyi bizottság megalakítása.

* **A közkórház kitélepitése.** Megirtuk annak idején, hogy a kórház kitélepitésének kérdését rendezendő dr. *Hajós Béla* egészségügyi felügyelőt és *Jendrasik* műszaki építésszt küldte ki a miniszter. A két miniszteri kiküldött tegnap volt Nagyváradon és itt megvizsgálták a Hoványi és Géczi féle telkeket, valamint az Epreskeretet és a Diósi-féle telket. A kiküldöttek nem nyilvánították véleményeiket a telkekről, azonban azt lehetett kivevni a magatartásukból és egy két elejtett szavukból, hogy a Diósi-féle telkek orvostani szempontból megnyerte a tetszésüket.

* **Villamosítanak a Szacsavay és Gilányi-utcán.** A tegnap megtartott tanácsülésen tárgyalattott a nagyvárad városi villamosvasut részvénytársaság azon beadványa melyben kéri a Szacsavay és Gilányi utcákon a villamosítanak lealakítását. A tanács megadta az engedélyt.

* **Utca lépcsőkötől.** A városi tanácsban nem rég megnyitott egy egészen új utca H-itay néven. A városi tanács tegnap ülésén elhatározta, hogy

ez utcát, mely annyira meredek, hogy azon a közlekedés igen bajos, lépcsőkkel fogja ellátni, hogy így megkönnyítse az azon való közlekedést.

* **Az erdőgyaraki Kossuth-szobor.** Erdőgyarak község képviselőtestülete nagy lelkesedéssel határozta el, hogy Kossuth Lajosnak szobrot fog emelni. Mivel pedig a községnek a szobron kívül még ártézi kutra is van szüksége, azért elhatározták, hogy ezt a két dolgot egyesíteni fogják oly formán, hogy a szobrot az ártézi kut közepére állítják fel és az eöbgyugyanó viz folyton fogja mosni a szobrot. Ez a furcsa izlésű község most meg gondolta a dolgot és elhatározta, hogy nem fogja mosatni az ártézi vízzel a szobrot és megváltoztatja előbbeni határozatát, mely után most már külön külön fogják felállítani a szobrot is, meg a kutat is.

* **Áthelyezés.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Dombrádi Proska* nagytótfalui állami elemi iskolai tanitónőt a kevermes, *Endes Klára* magyarsúlyi tanitónőt a nagytótfalui állami elemi iskolához rendes tanitónővé nevezte ki.

* **Uj vonat Biharmegyében.** Dr. *Ercsei Péter* nagyváradai ügyvéd kérvényt adott be a kereskedelmi miniszterhez, melyben kéri, hogy az ősi vasutállomástól kiágazólag Beél-Bokszeg községek között építendő új vaspálya előmunkálataira az engedélyt adja meg. Tegnap érkezett Nagyváradra a miniszter határozata, mely szerint az előmunkálati engedélyt egy ávre megadja.

* **Biharmegye malária mentes.** A járási főszolgabírók most terjesztették be jelentéseiket a megye vizenyős egészségtelen helyeiről. A jelentések szerint Biharmegye általában malária mentes. E téren a megye egészségügye határozottan javult. Különösen a nagyszalontai járás sokat haladt az egészségügyi téren. Ott ahol ezeltől hónapokon keresztül valóságos réme volt a lakos ágnak a malária, ma már úgy szólván elősem fordul. A megye területén egy-két kisebb hely van, ahol a nyári időszak alatt szörványosan lép fel a malária, de ez számba sem jöhet, mert nem fenyegeti veszedelem a lakosságot.

* **Az Apollo ügye.** Már évek óta foglalkoztat a az Apollo-épület ügye a várost s az utóbbi hónapokban pedig állandóan szönyegen van az a dolog. Különféle kombinációk alakultak, hogy mi legyen az ósdi, kiszolgált főutcai ház, mely óriási telken fekszik s a városnak mégis alig hajt évente 1-2 ezer korona hasznót. Tegnap érkezett a városhoz ifj. *Rimánóczy Kálmán* ajánlata, mely szerint ő hajlandó az épületet lebontani és helyébe egy kétemeletes bérpalotát emelni a földszinten körül bolthelyiségekkel 425000 koronáért, mit az építés előrehaladásának arányában kér a várostól kiutalványoztatni. Az építést 1910 június havában véli legcélszerűbbnek eszközöztetni. A felépült bérpalotát év. 34000 koronáért hajlandó bérbe venni 15 évre kötöt szerződéssel. Végül csatolja a tervrajzokat és a műszaki leírásokat.

* **Rejtélyes rablógyilkosság.** Tegnap számunkban megirtuk, hogy Meziád községben meggyilkoltak és kirabolták Zakariás Márton jómódu gazdát. Tegnap a csöndőrség a beszerzett bizonyítékok alapján Kriff Mikulájt és Bogdán János meziádi lakosokat letartóztattá. A két ember tagad mindent, azonban a körülmények ellene vallanak. A gyilkosság előtt való este ugyanis Zakariást már az utcán megtámadta a két ember és úgy megverte, hogy véres fjjel alig tudott hazavánszorogni. Nincs kizárva, hogy a két ember bosszúhól ölte meg

Zikariást és a rablásra csak a gyilkosság elővetése után gondoltak. A gyilkos szármagát: egy vasvillát, egy vaslapátot a csendőrség még nem találta meg, valószínű hogy azokat Bogdának valahol a hó alá rejtették. A nyomozás tovább tart.

* **Agyonvert elmebeteg.** Még élénk emlékezetében van a közönségnek az a borzalmas dolog, mely az emekórházban történt, ahol tudniillik Fassie Tódor 79 éves elmebeteg két ápoló brutális módon megvert és a másnap meghalt. Az ápolók ellen megindult a bünyői eljárás. Az esetről a miniszter is informáltatta magát és erre vonatkozó intézkedését tegnap küldte le a kórház vezetőségének. A miniszter a kórház jelentését tudomásul vette, azonban meghagyta, hogy az ápolók elleni eljárás eredményéről annak idején tegyenek jelentést.

* **Változás a belényesi tanfelügyelői kirendeltségben.** Még alig foglalta el Toldy Jenő a belényesi tanfelügyelői kirendeltség vezetését s máris elhelyezte onnan a miniszter Resicára. Az áthelyezésről szóló miniszteri intézkedés tegnap érkezett le a megyére. Az új tanfelügyelő kinevezése is lejött egyidejűleg. Eszerint az új belényesi tanfelügyelői kirendeltség vezetője Erdődy János lett. Az új tanfelügyelő március 1-én foglalja el hivatalát.

* **Két méteres hó Belényes vidékén.** A megye hegyes vidékeit mindenütt hó fedi. Némely helyen oly nagy mennyiségű hóval van borítva a vidék, hogy a legfokozottabb olvadás esetén is áradásoktól lehet tartani. — Különösen Belényes vidéken áll magasan a hó. Budurásza és Biharfüred községekben két méter vastag hó takarja a tájat. Így van különben a margittai, beéli, élesdi és tenkei járásokban is, ahol pedig az a sok hegyi patak természeténél fogva is szabályozhatatlan és a tavasszal mind mind megannyi veszedelmei lesznek a vidéknek.

* **Réh Ferenc becsapóját elfogták.** Megirtuk annak idején, hogy Réh Ferenc vállalkozót egy szélhámos becsapta és aztán nyomtalanul eltűnt Nagyváradról. A szélhámos most ismét beszéltet magáról, azonban ezuttal nem oly sikeres eredménye alapján, hanem inkább a rendőrség útján. Nagyváradról a jeles gazdaszt Szegedre ment és ott egy Aracsek László nevű ékszerészt csapott be. Majd Hódmezővásárhelyre ment ahol K. T. építésznél Szabó Kálmán gazdasztnek adta ki magát. Azt mondta, hogy ő gróf Tisza István gazdaságában van és most azzal van megbízva, hogy a gróf részére egy építészszel kössön szerződést 360 gazdasági munkásház építésére. Az építész tárgyalta is a gazdasztal (?) aki csak akkor lett előtte gyanús, amikor a munkásházak építésére 8000 korona óvadékot kért. Az óvadék kérés után az építész a rendőrségre ment ahonnan egy rendőrtiszt szállott ki és az ál gazdaszt letartóztatta. A letartóztatott ember azt adta elő, hogy őt Steiner Manóknak hívják és végzett gazdasz, azonban oly nagy nyomorúságban élt, hogy kénytelen volt szélhámos ságra vetemedni. Steiner jelenleg a szegedi rendőrségen várja ügyének további fejleményeit.

* **Kellemes téli fürdő a Körösben.** Dudas János mezőkeresztési illetőségű cigány halpecsenyére éhezett, vagy talán a bőjt követelményének akart eleget tenni, de dacára a 17 Reomur fok hidegnek, léket vágott a jégen és szúrta a

vízet hálójával. Természetesen eredménytelenül. Már épen más helyen akart szerencsét próbálni, amikor a lába megesuszott és beleesüszott a saját keserves veritékével kivágott lókébe. Lélekjelenléte és az élet utáni vágy arra bírta, hogy belekapaszkodott a jég szélébe. Nagy jajveszékélését a közelben legettelő kondás meghallotta és segítségére sietve kihuzta a lubickoló cigányt. Megköszönte a segítséget és úgy a hogy volt indult hazafelé;

— Na ez a nap se sikerült.

Hanem mikor a batyuját szedegette é-zrevette, hogy egyetlen drága portékája, a 2 krajeáros fehér pipa, belepottyant a vízbe, azt siratta és nem a majdnem elvesztett életét.

* **Szegények fája.** A szegények tájára mai napon Brud Mór 10 koronát adományozott. A pénzen tülítát vett s ezt azonnal szétosztotta a főkapitány.

* **Kitiltott cigánynő.** Rafael Teréz mezőkeresztési cigányasszony, kit büntetett, kitiltott és többször hazatoloncolt már a rendőrség, tegnap ismét megjelent Nagyváradon. Bekísérték. 5 napra lezárták és toloncuton küldik haza.

* **Öngyilkos laboráns.** Szabó P. József János a Sas-patika laboránsa ma reggel mérget ivott. A mentők fél 12 órakor a kórházba szállították, hol néhány perc múlva meghalt. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

* **Nagyvárad a messinaiaknak.** Január havi közgyűlésen a város 1000 koronát szavazott meg az olaszországi szerencsétlenek javára. Tegnap jött vissza a minisztériumtól a felterjesztés, mely szerint a miniszter a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

* **Az Emke kioszkja.** Az Emke bérlői kérvényt nyújtottak be a tanácshoz, melyben kéri a kávéház előtti kioszknak egészen a Bémer-térig való kitolását. A városi tanács tegnapi ülésén nem engedélyezte a kérvényt, tekintettel a hely nagyforgalmu voltára, hanem utasítja a betérjesztőket, hogy találjanak ki valamely elfogadható megoldást, mely elhárítaná a közlekedés megakadályozását.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Erdészleány.
Péntek: Erdészleány.
Szombat: Erdészleány.
Vasárnap délután: Peleskei nótárius, este: Erdészleány.

A mai bemutató. A színház környékén lázas izgatottsággal készülődnek a mai premíerre. A »Vig özvegy« bemutatója óta nem került ilyen szenzációs sikerű operett a nagyvárad színpadra mint Jarnónak ez a bájos idyllje. Nem csoda tehát, ha Erdélyi igazgató mindent elkövet, hogy a darab distingvált izléssel, tökéletes rendezésben és kiállításban kerüljön a nagyvárad közönség elé. Az előkészületek után itélve sikerül is egy olyan operett-bemutatót produkálni, amely a pesti színházakban is megállaná a helyét. A lázas készülődések közepette aztán tetőpontra fokozódott az izgatottság tegnap, mikor Batizfalvy Elza hirtelen megbetegedését bejelentette. Az igazgató hirtelen táviratozott Kolozsvárra, Debrecenbe, hogy kölcsön primadonnát kérjen a beteg Batizfalvy helyett. Azonban négy napra egyik igazgató sem nélkülözheti primadonnáját, így aztán Károlyi Leonát kérte fel az igazgató az utolsó pillanatban, hogy ne kellessen a darab bemutatóját elhalasztani. És Károlyi Leona készséggel vállalkozott a be-

ugrásra s így sikerült megmenteni a mai bemutatót. Szenzációs lesz a mai esti premíer külső dísz és belső érték tekintetében egyaránt. A darab pazar rokokó díszítésben játszódik le, a második felvonásban eleven fenyesedő lesz a színpadon. Erre a célra negyven darab fenyőfát hozatott az igazgató. Egyik szenzációja lesz az erdei jelenetnek az eleven őzike. Jámbor kis jószág már a próbákon egészen jól találja magát a színpad torrónak nevezett deszkáin s oly graciózus könnyedséggel lépeget és oly jámbor tekintettel bámul a tarka vászon-virágra, akár egy igazi primadonna. A darabban játszik az egész énekes személyzet. Károlyi Leona, Diósi Nuszi, Lányi Edit, Tóthné, Hajnal, Asszonyi Kassay, Sik, Gózon, Szarvasi, Dési. II. József szerepét Tóth Elek játssza. Az érdekes operett zenei szépségei már a próbákon meglepően érvényesültek s valóban indokolt, hogy ez a darab háromszáz előadást ért Bécsben. A kedves, poetikus szöveghez gyönyörűen simulnak a dallamos melódiák. A darab meséje II. József császár idejében lejátszódó király-idyll olyan, akár egy Watteau-kép, csupa rokokó finomság.

IRODALOM.

☒ **Életbeléptető rendeletek a csekk-törvényhez.** A napokban jelentek meg az egyes minisztériumok rendeletei melyekkel a törvény életbeléptetése szabályoztatik. Ezeket a rendeleteket most dr Ruzs Andor a bp. pénztár és giroegylet h. igazgatója független gyanánt felvette a magyar csekk-törvény magyarázó kézikönyvébe, melyről a »Magyar Pénzügy« c. szaklap ezeket írta: Kevés törvénymagyarázó könyvet ismerünk, mely hasonló szakavatottsággal és világossággal ismertetné meg a törvény gyakran homályos rendelkezéseit és ily beátóan vezetné be a laikus is a törvény alkalmazásainak titkaiba. Akik most beszerzik ezt a könyvet immár az egész anyagot együtt kapják, akik pedig már előbb megvették forduljanak a kiadóhoz Benkő Gyula könyvkereskedéséhez, Budapest, Grill-féle udvar, mely azt nekik ingyen megküldi. Magának a munkának 4 kor. 20 fillér az ára s kapható minden hazai könyvkereskedésben.

EGYESÜLETEK.

☒ **Az építőiparosok gyűlése.** A nagyvárad építőiparosok ma, csütörtökön délután 5 órakor gyűlést tartanak. A gyűlésre a szövetség végrehajtó bizottságának tagjait és a szövetség kebelébe tartozó asztalos mestereket ez uton is meghívja Sztarill Ferenc elnök.

Igazságszolgáltatás.

Balla Berger Ignác a fogházban.

Nagy országot bejárt szenzáció volt annak idején a Fuchsl-féle zsarolási ügy, melyről az egész hazai sajtó megemlékezett.

Fuchsl Mór helyi bornagykereskedő és palotatulajdonos, ki »beteges« hajlamu ember volt, összeköttetésben állott Balla Berger Ignáccal, aki Nagyváradon »ujszágúrnak«, »szerkesztő ur«-nak adta ki magát.

Balla Berger Ignác éveken keresztül zsarolta a beteg embert, ki nem menekülhetve az örökös zaklatások elől, megvált életétől. A zsaroló ellen az ügyészség vádat emelt s zsarolás miatt annak idején 6 hónapi fogházza ítélte a nagyvárad törvényszék Bergert.

Az ügy fuzódott egészen mostanáig.

Berger Ignác, ki kellemes uri megjelenésű ember tovább folytatta üzelmét, itt Nagyváradon is több rendbeli szélhámossgot követett el s mikor a rendőrség gyanút fogott, elhagyta Nagyváradot s szerte az országban folytatta üzelmét. Volt Kassán, Pozsonyban, hol szintén több rendbeli csalást, sikkasztást követett el, melyekben most nyomoznak az ottani rendőrségek. Ha egy-egy városban kifogták a biztosabb források úgy vasútra ült s más városba tette át tartózkodási helyét.

Legutóbb Hegyközkovácsi községben tartózkodott apjánál, ki ottan mint kiskereskedő él.

A napokban Balla Berger Ignác egy idézést kapott a nagyváradai ügyészségtől, mely szerint tegnap délelőttre az ügyészségnél jelentkezni volt köteles, hogy leülje a reá rótt hat hónapi fogházbüntetését Fűchshel szemben elkövetett zsarolásai miatt. Tegnap délelőtt beállt az ügyészségi irodába egy jól öltözött, uriember formájú egyén s udvariasan meghajtván magát a következőképp szól:

— Van szerencsém, alászolgálja.

— Jónapot, parancsol?

— Berger Ignác, fővárosi újságíró vagyok, a Pesti Hírlap belső munkatársa. Egy idézést kaptam az uraktól, arra vonatkozólag jöttem érdeklődni.

— Ugy? Kérem várjon egy pillanatig.

Megszólalt a csengő, belép a szolgál,

— Kérem a fogházfelügyelő urat.

S aztán szépen bekísérték, még az ügyészség előtt is szélhámoskodó Bergert a hűvösre.

TÁVIRATOK.

Oroszország Khinában.

Peking, február 24. Az oroszok a Karbintól nyugatra közlekedő vonat mentén lévő összes kínai üzleteket és áruháztartásokat bezárták, miután azok tulajdonosai vonakodtak a rájuk kirótt illetékeket megfizetni. A vasuti hatóságok jelentései szerint a forgalom a külföldi megbízások kivételével teljesen pang. A pekingi orosz-kínai tárgyalások egy idő óta holt pontra jutottak. Kína azzal vádolja az orosz igazgatót, és a karbini helyi igazgatót, hogy a portsmouthi békeszerződés intézkedéseit megsértette. Jordan angol követ és Rockhill amerikai követ legutóbb tudatták az itteni orosz követéssel, hogy Nagybritannia és Amerika nem kíván beleavatkozni az orosz-kínai viszonyba és ezért szükségesnek látják újból kijelenteni, hogy ez ügyben követett előző magatartásukhoz vagy a békeszerződés határozmányaihoz hívek maradnak.

Kornfeld Zsigmond báró.

Bécs, febr. 24. Ő felsége Kornfeld Zsigmondnak, a Hitelbank elnökgazgatójának a bárói rangot adományozta.

KÖZGAZDASÁG.

— **Sertéskiállítás Nagyváradon.** A nagyváradai március 14—15-iki sertés kiállításra a bejelentések most vannak folyamatban, már eddig is szép állomány van bejelentve a kiállításra, úgy, hogy annak sikere már biztosítva van. A bejelentési határidő március 1-én jár le s így mindazoknak, kik bejelentéseiket nem küldöttékbe, március 1-ig módjukban van azt teljesíteni.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, febr. 22

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. — — — —		10.38
Rozs okt. — — — —		8.96
Zab májusra — — — —		—
Zab okt. — — — —		7.04
Tengeri máj. 1908. — — — —		6.85
Tengeri jul. — — — —		6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, febr. 22

Osztrák hitelrészvény	— — —	631.25
Magyar hitelrészvény	— — —	748.—
Leszámitoló bank	— — —	743.75
Rimamurányi	— — —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— — —	692.25
Közuti vasut	— — —	552.—
Városi villamos vasut	— — —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1909. febr. 22

Magyar arany járadék 4 száz.	— — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— — —	93.25
Magyar koronajáradék	— — —	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	— — —	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	— — —	95.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	— — —	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	— — —	94.50
Osztrák járadék papírban	— — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— — —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	97.25
Osztrák korona járadék	— — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— — —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— — —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— — —	730.—
Magyar hitelrészvény	— — —	748.—
London vista	— — —	631.50
Páris vista	— — —	689.50
20 márkás arany	— — —	23.51
20 frankos (Napoleonder)	— — —	19.02
Német birodalmi márka	— — —	117.96

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

56.

Ezalatt Emike ráborult a halottra, sirt, zokogott, majd meghasadt a szive fájdalomában, nem figyelt ő sem a vigasztaló szavakra, melyek hozzá intézettek, sem ama parádéra, melyet apja s fivérei véghezvisznek a tisztas halott ravatala körül; míg végre István neje karonfogva a más szobába vitte őt.

A halott körül lévők vagy megilletődtek az apa és fiai mély fájdalomán. vagy éppen füleik kezdtek fájni a pokoli ceremóniától, elég az hozzá, hogy a tiszteletes ur és káplánja vigasztalni megnyugtanni iparkodtak őket, — idézván helyenként szebbnél szebb mondatokat az új testamentomból, de ez mind nem ért semmit, amíg csak Filemon atyus magától nem unt bele, vagy talán éppen belefáradt; ekkor azután szépen kiküldte a szobából a vérmes ígéretek által fájdalomra gerjesztett szívű fiukat.

Mikor azután szépen mind kitakarodtak, megtörülte még egyszer veresre dörzsölt szeméit, sokáig bámult a halottra, azután kissé

könnyebbülve szét kezdett pillantani a szobában, hogy voltaképpen kik is vannak ott jelen.

Még a legelvetemedettebb emberekben is van egy érzés, mely lefegyverzi s tehetetlenné teszi azon percben, melyben oly nemes ellenféllel áll szemközt, kit ő vagy hozzátartozói egykor mélyen sértettek meg, de ki a sérelmet nagylelkűen nem viszonozta, hanem a helyett megveti s lenézi az illetőket.

Amint Filemon és neje észrevették, hogy Demeter is jelen van s jelentékeny részvételt tanúsít a halott iránt, iparkodik mindazt körülötte elkövetni, melyből szeretete s tisztelete kellőleg nyilvánul, anélkül azonban, hogy Demeter ő irányukban, egy hideg fejbillentésből álló üdvözlésen kívül, melylyel megérkezésekor fogadta, többet tett volna, nem igen jól kezdtek magukat érezni.

Bár azt mindakketten jól tudták, hogy Demeter egyike az öreg asszony legjobb emkereinek, azt azonban még is feltolakodásnak s szemtelenségnek tartották, hogy ez az ember, anélkül, hogy a legcsekélyebb figyelemre méltatná őket, a tiszteletes urral s káplánjával együtt akként rendelkeznek, mintha övék volna minden s ők volnának az urak a háznál; e körülmény mindkettőjük gögjét kezdte sérteni, még pedig nagyon, különösen a Filemon urét, aki minden percet lesni kezdett, melyben kitörhessen.

A pillanat nem sokáig késett, mert a község bírása a tanítóval léptek a szobába s a szokásos beköszöntések után ekként szólott bíró uram a tiszteletes urhoz:

— Lovaim be vannak fogva s a kapu előtt állanak, ha tiszteletes uramék megvették már a mértéket a koporsóról s feljegyezték a temetéshez megkívántató szükséges holmikat, az esetre rögtön indulhatunk tanító urammal a városba, azok megválasztása, megrendelése s hazahozatala végett; adta volna bár a mi jó istenünk, — folytatá tovább mély sóhaj után a bíró, — hogy áldott nagyságos asszonynak másban tehettem volna szolgálatot.

— Isten így akarta bíró uram, legyen meg az ő szent akarata, — válaszol áhitatos hangon a tiszteletes, mialatt őszinte szomorúsággal nyújtott kezét a bírónak.

Demeter szó nélkül hagyta al helyét, odalépett az asztalhoz, felvette onnan a kívánt jegyzéket és mértéket s átnyújtá azokat a bírónak, ki az átvetteket belső zsebébe rejtve, távozni készült.

Úm! — kezdi az öreg ur rosz kedvvel, felkelve a N. na néni zsölye székéből, — uraim! én valóban nem tudom magamnak megmagyarázni azon eljárások okát, melyeket önök, hitem, tudom és beleegyezésem nélkül követnek; miután tehát megköszöném önöknek néniem körül tett eddigi fáradozásait, jövőre komolyan kérek ki magamnak minden további beavatkozást.

— Nagyságos uram! — válaszol szerényen a tiszteletes, ha a halott iránti tisztelet, a gyászos körülmény ünnepélyessége, végre e hely megengednék, másként felelnék a nagyságod előbbi szavaira, miután azonban mindezek korlátokat szabnak elém e jelen percben, egyedül arra van szerencsém nagyságodat figyelmeztetni, miszerint az, amit mi itt jelenleg cselekszünk, sem tolakodásból, sem haszonlesésből s így nem egyébből, mint a megboldogult kívánsága szerint tesszük azt, ki jóval halála előtt személyesen felkért bennünket e végső szolgálatok teljesítésére.

Az öreg urnak sehogy sem kezdett teteszeni a lecke, Demeter pedig hallgatott.

— Micsoda badar beszédek ezek? — kezdi B-durból a fokonyként ingerülő öreg ur, — a holtakat hagyjuk nyugodni, mi pedig élők akként cselekedjünk, amint azt józan okosságunk s körülményeink kívánják, — folytatja tovább, minden módon iparkodva a kormánypalcát kézbe ragadni,

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKIOS GYULA.

Hirdetések

felvétetnek
a kiadóhivatalban.

VÉRSZEGÉNYSÉG,
ÉTVÁGYTALANSÁG, IDE-
GESSÉG GYÓGYÍTÁSÁRA és GYENGE GYER-
MEK, VALAMINT FELNÖTTEK SÁPKOROS
FIATAL LEÁNYOK ERŐSÍTÉSÉRE
a legkitűnőbb készítmény a **KRIEGER-féle**
TOKAJI CHINA
VASBOR.
VALÓDI PUTOLOS TOKAJI BORBÓL KÉSZÜL, NAGYON NEM-
LEMES IZÚ.
HATÁSA BIZTOS.
KIS ÜVEG ÁRA 3.20 K, NAGY ÜVEG 6 K. A NYÓG-
TÁRAKBAN. POSTAI SZÉTKÜLDÉS NAPONTA
UTÁNVÉTEL VAGY A PÉNZ ELŐZETES
BEKÜLDÉSE UTÁN.
KORONA-GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST,
KALVIN-TÉR.

Belépési felhívás a 6-ik évtársulataiba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hitel igényeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellyel, hogy a takarékoság ügyét szolgálja tagjainak betéteik négyötödrésze erejéig kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Felvételdíj üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkező Igazgatósága.

Megnyiták a Fekete Sas nagyszállója éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát képezi a Fekete Sas éttermei és földalatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pazar fény közepette a legmodernebb berendezés biztosítja a kitűnő kényelmet ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló bel és külföldi borok, Dréher féle dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkalmasabb helyiségek állanak rendelkezésre. Valóban méltán részlegél ezen helyiség és annak fáradságot nem kímélő bérletje **BENRÁD ALBERT** arra, hogy a nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

A folyó hó végén nyilvános aláírásra kerülő

4½% m. kir. kincstári jegyekre
előjegyzéseket az eredeti felvételek mellett elfogadunk.

MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.
Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%
kamatot fizet.
(Betét kamatadót az intézet fizeti.)

TÖRLESZTÉSES JELZÁLOGKÖLCSÖNÖKET

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre

féléves részletekben,
melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozású kölcsönöket konvertál a
Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéreseknel telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv
beküldése szükségeltetik.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 4.50 kor.** 100 gyertyásé **7 kor. 50 fill.**

10 drb. egyidejű vételnél **10% eng.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fényképezési lámpák, ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk **villamos motorokat**

1. léőről 12 léőről minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

ÖZV. BÁRÓ VAY ARNOLDNÉ

szül. MIKES grófnő zongoraművésznő

folyó évi április hó második felében
tartja meg egyetlen

hangversenyét!

Jegyek előjegyezhetők: Sebő Imre könyv- és papirkereskedésében.

Megvettük a KERN-féle csemege üzlettel szemben levő CZILLÉR IMRE-féle
vászon rőtös- és szőnyegáru raktárt
Rákóczi-ut 7. a. (Szt. István palota) hol az

ÁRUSITÁST!

megkezdtek.

Eladásra kerülnek az összes női ruhakelmék,
Blous és ruhaselymek, szőnyegek, függönyök,
vászna, asztalneműek, ruhavásznak himzett bat-
tisztok mosóárak, stb.

Tisztelettel

Dick Jakab és Társai.

Egy kis vég 4/4 vászon 1.50

Egy kis vég 9/8 kelengye vászon 1.75